

Asiantuntijalausunto Sivistysvaliokunta 6.5.2026 HE 25/2026 vp/ Hallituksen esitys eduskunnalle Rikosseuraamuslaitoksen organisaation ja rikosseuraamusalan koulutusjärjestelmän uudistamista koskevaksi lainsäädännöksi

Opetushallitus nostaa esille, että rikosseuraamusalan ammatillisen koulutuksen edellyttämä pohjakoulutus tuottaa jatko-opintokelpoisuuden, mikä toteutuu myös työssäoppimisväylällä pätevyyttä hankkivilla ja helpottaa korkeakoulutukseen hakeutumista yleisiä hakukanavia käyttäen. Tutkintojen ja opetussuunnitelman perusteet ovat valtakunnallisia, mutta valinnaiset tutkinnon osat mahdollistavat alalle soveltuvan osaamisen hankkimista. Joustava alalle tulo sekä ammatillisen taustan moninaisuus vahvistavat työntekijöiden ohjaus- ja palveluosaamista, kunhan riittävä tuki rikosseuraamusalan säädösten ja toimintaympäristön osaamisvaateiden haltuunottoon varmistetaan myös työssäoppimispolkua alalle työllistyvien osalta. Tätä varten on tarpeen määritellä rikosseuraamusalan toimialakohtainen osaaminen ja seurata vaaditun osaamistason saavuttamista. Opetushallitus kiinnittää huomiota opiskelijan oikeusturvaan, soveltuvuuden arviointiajankohtaan, opintojen keskeyttämiseen ja oikaisumenettelyyn sekä rehtorin kelpoisuusvaatimukseen koulutuksen laatuun vaikuttavina tekijöinä.

Opetushallitus ottaa lausunnossaan kantaa ainoastaan hallituksen esityksen koulutusta koskeviin muutosehdotuksiin.

Rikosseuraamusalan koulutusjärjestelmän uudistaminen

Esityksen mukaan Rikosseuraamuslaitos voisi sopia oppilaitosten kanssa annettavasta rikosseuraamusalan opetuksesta. Opetushallitus painottaa, että ammatillisen koulutuksen järjestäjien tulee koulutusta toteuttaessaan noudattaa Opetushallituksen määrittämiä kansallisia tutkinnon perusteita. Tutkinnon perusteet ohjaavat koulutuksen järjestämistä. Koulutuksen järjestäjillä on mahdollisuus suunnata koulutusta työelämän osaamistarpeiden mukaisesti hyödyntämällä ammatillisiin tutkintoihin

sisältyvää valinnaisuutta ja joustavia osia. Valinnaiset tutkinnon osat ja joustavuus mahdollistavat myös opiskelijoiden yksilöllisten opintopolkujen suunnittelun ja toteuttamisen.

Rikosseuraamusalan koulutuskeskuksesta annetun lain mukaan opiskelijaksi ammatilliseen tutkintoon johtavaan koulutukseen voidaan ottaa 18 vuotta täyttänyt henkilö, joka on suorittanut vähintään toisen asteen ammatillisen tutkinnon, lukion oppimäärän tai ylioppilastutkinnon tai niitä vastaavan aikaisemman tutkinnon taikka edellä tarkoitettuja tutkintoja vastaavat ulkomaiset opinnot. Lisäksi edellytetään, että henkilö on terveydentilaltaan ja muilta ominaisuuksiltaan rikosseuraamusalan työhön sopiva, että hän on suorittanut hyväksytysti valintakokeen ja että hänellä on vähintään B-luokan ajo-oikeus.

Ehdotuksessa koulutusjärjestelmää uudistettaisiin niin, että tutkintokoulutuksen eli nykyistä vastaavan opiskelijaväylän rinnalle perustettaisiin työn ohessa opiskellen toteutettava työssäoppimisväylä Rikosseuraamuslaitoksessa määräaikaisessa vartijan virassa työskenteleville. Uusi työn ohessa opiskellen järjestettävä työssäoppimisväylä olisi tarkoitettu alkuvaiheessa ensi sijassa hakijoille, jotka ovat jo suorittaneet 1) turvallisuusalan perustutkinnon, 2) sosiaali- ja terveysalan perustutkinnon mielenterveys- ja päihdetyön alalta tai 3) soveltuvan ammatillisen toisen asteen perustutkinnon, jonka lisäksi on suoritettu turvallisuusalan ammattitutkinto.

Opetushallitus pitää uutta työn ohessa järjestettävää oppimisväylää hyvänä vaihtoehtona. Vaikka ehdotuksen tarkoituksena ei ole rajata hakukelpoisuutta tiettyihin tutkintoihin, Opetushallituksen mielestä turvallisuusalan perustutkinto ja sosiaali- ja terveysalan perustutkinto on hyvä pitää ensisijaisina vaihtoehtoina. Opetushallitus haluaa kuitenkin painottaa, että pelkästään turvallisuusalan perustutkinnon tai sosiaali- ja terveysalan perustutkinnon suorittaminen ei anna riittävää osaamista

Heli Tirri

Yksikön päällikkö

Opetushallitus

4.5.2026

OPH-3724-2026

vartijan työhön. Opetushallitus korostaa, että työssäoppimisväylää opiskelevien perehdytyksessä ja koulutuksessa on otettava huomioon vankeinhoidon työn työturvallisuus ja työsuojelunäkökohdat sekä alan lainsäädännön osaaminen.

Valituista tutkinnon osista riippuen turvallisuusalan perustutkinto voi antaa perusosaamista työssäoppimisväylän aloittamiseen. Esimerkiksi vartijan ja järjestysvalvojan työhön liittyvät tutkinnon osat ovat turvallisuusalan perustutkinnossa valinnaisia. Turvallisuusalan ammattitutkinto tuottaa osaamista vartijan työhön koska tutkinnon pakollinen tutkinnon osa antaa luvan toimija vartijana yksityisellä turvallisuusalalla. Sosiaali- ja terveystieteiden perustutkinnon mielenterveys-, päihde- ja riippuvuustyön osaamisala antaa osaamista työskennellä mielenterveys- ja päihdetyössä sekä tehdä asiakas- ja verkostotyötä. Perustutkinto ei anna valmiuksia vankeinhoidossa työskentelyyn, mutta opiskelijan henkilökohtaisilla valinnoilla voidaan vahvistaa kyseistä osaamista.

Jatko-opintokelpoisuus

Edellytetty pohjakoulutus sekä nykyistä vastaavalla opiskelijaväylällä että työssäoppimisväylällä tuottaa vastaavan jatko-opintokelpoisuuden korkeakouluihin kuin muistakin toisen asteen oppilaitoksista valmistuvilla on. Poikkeuksina tähän voivat olla ulkomaiset tutkinnot.

Opintoihin hakeutuminen

Opetushallitus tuo esiin, että opiskelijoiden oikeusturvan ja yhdenvertaisuuden kannalta olisi tärkeää, että opiskeluun hakeutumisessa, soveltuvuuden arvioinnissa ja opintojen keskeyttämisessä sovellettaisiin samanlaisia menettelytapoja sekä nykyisen opiskelijaväylän että uuden työssäoppimisväylän kautta alalle hakeutuville. Samoista syistä olisi myös tärkeää, että alalle soveltuvuus arvioitaisiin mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.

Heli Tirri

Yksikön päällikkö

Opetushallitus

4.5.2026

OPH-3724-2026

Koulutusmuodon johtajan kelpoisuus

Esityksen mukaan jatkossa koulutuskeskuksen yksikönpäälliköltä ei edellytettäisi pedagogista osaamista tai osaamista koulutuksen kehittämisestä. Koulutuksen pedagogisen laadun kannalta tämä olisi syytä säilyttää. Opetushallitus toteaa, että ammatillisen koulutuksen rehtoriksi on kelpoinen henkilö, jolla on

- 1) ylempi korkeakoulututkinto;
- 2) asianomaisen koulutusmuodon opettajan kelpoisuus;
- 3) riittävä työkokemus opettajan tehtävissä; sekä
- 4) opetushallituksen hyväksymien perusteiden mukainen opetushallinnon tutkinto, yliopiston järjestämät opetushallinnon opinnot tai muulla tavalla hankittu riittävä opetushallinnon tuntemus.